

Mads Brinkmann Pedersens translokationstale

Taler

Mads Brinkmann Pedersen
Rektor på Struer
Statsgymnasium

Dato

26. juni 2015

Sted

Struer Statsgymnasium

Kære dimittender, kære forældre, kære familier og kære ansatte på Struer Statsgymnasium!

I dag er en helt særlig dag. I dag er helt særlig, fordi noget kendt er ved at rinde ud og konturerne af noget ukendt og nyt ligger et sted derude. Den slags overgange skal markeres rituelt og vi gør det her i dag på Struer Statsgymnasium ved at holde en dimissionsfest, med taler, med musik, med huer og med beviser. Markeringen er vigtig, fordi den giver os en pause, en lejlighed til at stoppe op midt i alt det der sker lige nu. I en sådan pause får hjernen ro til at reflektere over, hvad der egentlig er på færde, og hjertet får tid til at mærke efter og registrere, at det rent faktisk er ved at ske. Lige nu kære studenter er vi samlet her for at slutte et kapitel i jeres liv, og for at ønske jer held og lykke med jeres udforskning af et nyt kapitel. I befinder jer på tærsklen; I skal i dag sige farvel til et velkendt univers, hvor I er de største og kan mestre alt. I skal om lidt træde ud i en ny større ukendt verden, hvor I nok en stund vil føle jer lidt små og lidt usikre igen. Og der lader jeg jer stå for en kort bemærkning.

Kære forældre

Det har givetvis været hårdt at skulle følge den sidste måneds strabadser rundt om i hjemmene. Man har skullet støtte, opmuntre, opdne, krydse fingre og juble og som forældre være vidne til et drama eller noget, som man måske forventede eller ønskede ville være mere dramatisk. En har sikkert tænkt: Mon det nu går godt alt sammen? Bare nu eksamen giver de ønskede resultater eller blot at skuffelsen ikke bliver alt for stor? Er det ikke meningen at man skal forberede sig til eksamen, har en anden måske tænkt. Skal du ikke til at læse, måske ligefrem spurgt? Til jer forældre vil jeg sige tak. Tak, fordi I var der, tæt

på, på sidelinjen eller forsigtigt lyttende ved døren en sen nattetime før eksamensdagen, tak til jer, også på jeres børns vegne, hvis de skulle have glemt det midt i al festivitassen.

Tak til lærerne for indsatsen. I har leveret varen endnu engang. Præstationen er så

absolut godkendt. Alle bestod. Endnu engang gjorde I med jeres indsats egne bange anelser og dystre forudsigelser til skamme. Mareridtet i marts antog igen ny skikkelse og sidder nu foran os som miraklet i maj. Tak skal I have.

Tak til det tekniskadministrative personale. I skaber fornemme rammer for undervisningen til hverdag og festlige rammer om mærkedage som den i dag. Beviserne ligger flotte klar, sal og skole er klædt til fest.

I dag er skolens festdag, og det er det, fordi vi kan se resultatet af 2-3 års undervisning sidde i smukke klæder, med fine huer på. Det ser også ud til på enkelte af jer, at det har været en slidsom omgang, men de tunge øjne, ømme hjerner og rustne stemmer er måske også blevet brugt til andet end skolegang de sidste par døgn. I er vores mission, vores eksistensberettigelse, vores opgave er nemlig at uddanne og danne unge mennesker som jer, til studium og til samfundet.

For 2 eller 3 år siden kom I en augustdag som små forpjuskede, forsigtige og måske også lidt forskræmte piger og drenge. I dag, en solbeskinnet junidag med blå himmel og mågeskrig over Struers røde tage, sidder I nu her som nyudklækkede, flyvefærdige om end lidt vingskudte studenter, brave svende og stolte kvinder, klar til at indtage verden. Det kaldes dannelse, uddannelse, kompetenceudvikling, men det er i virkeligheden også en forvandling eller en transformation.

I er med andre ord nået i mål. Alpe d'huez er besteget og troldene er besejret. Det er godt gået, og det er meget velfortjent at I om lidt får bevis på jeres bedrifter.

Og hvad har I så bedrevet her på Struer Statsgymnasium?

I har besøgt buddhistisk center med farlig shotsudskænkning, en flueelskende karmaflipper og gjort en heroisk indsats for at bekæmpe kriminaliteten i

København,

I har fundet blodtyper og måske lige jeres type, læst tragiske tyske Bürgerdigte om kærlighed der overvinder alt, dystet i Jeopardy på Shakespeareviden, diskuteret psykologiske krimier hvor eksperimenter får fatale følger, inkassoret, pant i løsøre, distributionsparameter, produktparameter, aktivitetsoptimering, finansiering, I har broadcastet yourself, lavet reklameanalyse under temaet: Skal vi tro på alt hvad vi ser”,

undersøgt mission, vision og værdisæt hos Jysk, set The Joneses – en film om en familie, der markedsfører produkter blandt venner og naboer, tumlet med differentiallyigninger og vektorer, studeret musikhistorie og Wienerklassik, redoxkemi, fyrværkerikemi, dyrket mountainbike og friluftsliv – og jeg kan blive ved.

Studieture, ekskursioner, PNYX, elevrådsarbejde, science Club, innovation, forårsfestival, Master Class, projekter, korstævner, globale gymnasier, Kinaudveksling, Comenius, B&O-samarbejde, hyttetur, teaterkoncert, søjledage, iværksætter, DIO, SSO, SRP, AT osv. Og ikke at forglemme en volleyball-skoleturning, hvor et hold stillede op fra turningens start med fortrykte vinder T-shirts’

Alt sammen små glimt fra en skolevirkelighed med udfordringer på højt fagligt niveau, med øjeblikke, hvor ens horisont udvidedes, med tunge timer fordybet over engelske stile eller kemiske reaktionsskemaer, med fælles første erfaringer og med spændende oplevelser i det unikke fællesskab, der opstår i løbet af 2-3 års skolegang. Jeg håber at tiden på Struer Statsgymnasium vil stå i jeres erindring som god, indholdsrig, lærerig og noget særligt – også når I vender tilbage i 2040 som 25 års jubilarer.

Om lidt skal I videre, og helst i en fart. Dagsordenen anno 2015 er at vi bruger for lang tid på meget i den offentlige sektor – også uddannelse. I skal skynde jer, jf. fremdriftsreformen, hvis logik er at få de unge færdiguddannet og dermed mobiliseret til arbejdsmarkedet på kortest mulig tid. Tankegangens dominans på begge fløje i den just overståede valgkamp var tydelig for enhver, og det fik professor i psykologi Svend Brinkmann til tasterne. I et interview til Berlingske 13 juni beskriver han det på følgende vis:

” Man kan næsten forestille sig mennesker, som lever hele deres liv, hvor alt, de

foretager sig er et redskab eller et middel til at nå hen til noget andet. Vuggestuen er bare en forberedelse til børnehaven, der bare er en forberedelse til skolen, der bare er en forberedelse til arbejdslivet, der bare handler om at gøre sig fortjent til pensionen, og så dør man.”

Ifølge Brinkmann er venskaber blevet LinkedIn-ficeret og kaldes nu netværk, der mobiliseres i jagten på succes, og deaktiveres, når de ikke længere er udviklende og

berigende. Det danske samfund er blevet ramt af instrumentaliseringen, alt er et middel til noget andet, lyder diagnosen, og de ødelæggende symptomer er at vi i stadig mindre grad evner at finde ud af, hvad der har kvalitet i sig selv, hvad der er værdifuldt uden at have et formål. Mange af os er blevet rådvilde omkring, hvad der er vigtigt i tilværelsen, og vi forsøger at kurere os selv med Mindfulness, antidepressiver og coaches for millioner.

Tilhængerne af konkurrencestaten, som Brinkmann udpeger som fadder til instrumentaliseringen, får julelys i øjnene ved begreber som vækst og rationalisering og har kun fnisen til overs for ord som livskvalitet og mening. Kritikkerne af konkurrencestaten mener ikke overraskende, at konkurrencestatens logikker undergraver fællesskabet fordi vi’et og fællesskabet bliver til jeg og individualisme.

Jeg håber at I ser tilbage på tiden på SSG i en optik, der dels lader jer se den som en god forberedelse til jeres videre studium, til jeres videre færd ud mod arbejdsmarkedet og jeg ved at I har fået en hel masse brugbare kompetencer og færdigheder med jer. Jeg er samtidigt også sikker på at I engang imellem midt i en ol-time, en tysktime eller en matematiktime har syntes at det var sjovt og spændende, ikke fordi det skulle bruges til noget, men fordi I sad midt i det. At I er blevet grebet af den faglige fordybelse som meningsfuld og værdifuld i sig selv. At I i alle de andre sammenhænge på Struer Statsgymnasium har fået knyttet netværk og venskaber, der både er brugbare senere hen og værdifulde i sig selv.

For sådan definerer Struer Statsgymnasium sin mission: Med klare mål og krav vil vi støtte jeres udvikling fra skoleelever til studerende, så I forlader skolen som hele, veloplyste og videbegærlige unge klar til fortsat uddannelse og personlig udvikling samt deltagelse i samfunds- og arbejdslivet nationalt og globalt.

Uddannelse er uhyre vigtig, det viser alle undersøgelser, der følger unge mennesker gennem livet, men den må ikke overvinde dannelsesaspektet. Tingene skal balanceres, og I skal kunne gå på to ben afsted herfra, uddannede og dannede, det vil være den bedste udrustning, vi kan give med jer i bagagen.

Årets boggave er Mogens Fjord Christensens roman "Mortens besættelse". Den er interessant af flere grunde. For det første er forfatteren selv Struerdreng, student fra Struer Statsgymnasium i 1956, tog medicinsk embedseksamen i Århus 1965 og begyndte en forfatterkarriere efter sin pensionering. For det andet oplever romanens hovedperson Morten også et eksternt pres til at blive voksen i en fart. Vi følger ham fra 11års alderen i Fjordbyen i 1931, gennem studietiden i Århus indtil 1946, hvor Morten nu 26 år gammel er vendt tilbage til Fjordbyen. En klassisk fortælling om en drengs udvikling fra barn til voksen gennem den svære pubertet med alle de udfordringer det giver af eksistentiel karakter, men også en særlig fortælling, fordi den udspiller sig i skyggen af en uundgåelig krig og den efterfølgende besættelse. Det er en vanskelig fase for den i starten lidt passive og generte Morten – ikke mindst fordi han presses mere og mere til at involvere sig i modstandsbevægelsen lidt mod sin egen karakterstyrke og vilje. Morten ender tilbage i Fjordbyen efter krigens ophør som en hårdet modstandsmand. Således går det hele op i en model som I kender, hvor man forlader det trygge hjemlige miljø, overvinder farerne derude i den store verden, og vender hjem igen, med erfaringer og ny viden. Den rute må I også gerne tage – vi har brug for jer herude i Fjordbyen. Til pigerne: der er også kærlighed med – endda af den ulykkelige slags.

Lige om lidt skal I herfra, og I slipper ikke afsted uden et par velmente formaninger med på vejen. Det hører nu engang til det at holde en dimissionstale, så det skal hverken I eller jeg snydes for. Mit gode råd er at I skal øve jer i at kede jer. Måske allerede nu, her i dag.

Einar Baldvin Baldursson – lektor i psykologi ved Aarhus universitet konstaterer i Jyllandsposten 31 maj 2015, at vi har mistet evnen til at kede os. Vi har vænnet os til at leve i en konstant småstresset tilstand, hvor vi ikke føler at have tid til at standse op og holde en pause. Vi forbinder kedsomhed med ineffektivitet og det at være uproduktiv, så derfor er det blevet svært for os at lave ingenting. I køen ved kassen, i bilen, i toget, i timerne holder vi kedsomheden på afstand med elektroniske narresutter i form af mobiler og tablets. Kedsomheden er for gadgetindustrien blevet det nye Klondyke, det nye

guldeventyr.

I et forsøg på Virginia Universitet viste det sig at forsøgspersoner følte ubehag ved at være alene med egne tanker i 10 minutter, og skulle de være alene med sig selv i 15

minutter, foretrak næsten halvdelen af dem at give sig selv små elektriske stød som underholdning fremfor at udholde et kvarters kedsomhed.

Interessen for kedsomheden i videnskaben opstod ved begyndelsen af det 18.århundrede, hvor opgøret med traditioner og med religion betød, at mennesket i stigende grad selv skulle definere en personlig mening med livet. Kedsomheden kunne bestemmes som en mangel på personlig mening. At vi keder os er et tegn på at det vi laver nu, ikke giver mening i forhold til der, hvor vi skal hen. Kedsomhed gør altså ondt, fordi den minder os om at vi er på afveje. I dag kan vi heldigvis dulme smerten, vi kan holde kedsomheden ud i strakt arm med mobil underholdning, og derfor har vi svært ved at håndtere den i dag.

Problemet er blot at det også er sundt at kede sig. Det giver os en pause til at fordøje indtryk, erfaringer, viden, vi får lejlighed til at gennemtænke valg og handlinger som vi har foretaget os, vi får en pause i og fra vores hektiske liv til at forholde os til vores eget liv. Kedsomheden giver rum til eftertanke, til fordybelse og til refleksion. Og i dette rum, når tanker, indtryk og erfaringer bearbejdes, findes der faktisk kreativitet.

Jeg har selv en elsket mobil, en ipad, to bærbare pc'ere og en stationær. Jeg har en facebookprofil, som jeg gæster en gang om dagen, jeg sender sms'er, mails, liker osv. Jeg kender alt til lige at skulle se om der er kommet en mail på telefonen. Alligevel eller måske derfor er mit råd: gå off line en gang imellem for at komme on line med jer selv. Sluk forbindelsen til omverdenen for at mærke jer selv det sted hvor I netop nu befinder jer. Det virker. Og når I går online med Facebook og alt det andet igen, er alt som det plejer.

Send mig en venneanmodning, jeg vil gerne følge jer, følg Struer Statsgymnasium på facebook, så I kan se hvad der sker.

Og I skal afsted med en sang. C.V. Jørgensen har forfattet en fantastisk sang om en stor dag, hvor man lader sig gribe af begejstring, optimisme, glæde og af hjertets summen og lader alle forpligtigelser hvile for en stund. Titlen er "En stor dag" og stammer fra albummet (Fraklip fra det fjerne):

Mit hjerte det summer af farver & fest det lysner i øst & det blåner i vest

Mod alle odds står mit mismod for fald det føles som om noget går som det skal

Dagen er reddet & kysten er klar
jeg er den der er skredet så skaf en vikar

Der er nåde i vente & syner på spil jeg aldrig får set
jeg tilgir mig selv ligesom jeg vil
i al min naivitet

Det er som er jeg ramt af et trylleslag
jeg har svært ved at huske mine nederlag

Dagen er reddet & kysten er klar
jeg er den der er skredet så skaf en vikar

Hjerteligt tillykke alle sammen!

Hermed dimitterer jeg årgang 2015 fra Struer Statsgymnasium.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mads-brinkmann-pedersens-translokationstale-2015>